Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктору політичних наук, професору,
заступнику декана з навчальної роботи
філософського факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
Неліпі Дмитру Васильовичу

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Сімоненко Олени Анатоліївни на тему:
«Особливості соціально-психологічного клімату у структурах
державного управління та місцевого самоврядування»,
подане на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 053 Психологія

Актуальність теми дисертаційної роботи. Новітні виклики сучасності, російська агресія проти України загострили чимало проблеми існування вітчизняного суспільства. Поряд з іншими, чи не найголовнішою постала проблема ефективності, спроможності органів державної влади, органів місцевого самоврядування функціонувати в умовах кризи, пролонгованої ситуації невизначеності тощо. З огляду на це, проблема особливостей конструктивної взаємодії, функціонування структур державного управління та місцевого самоврядування стала однією з визначальних детермінант долання кризи. Поряд з іншими соціально-психологічними феноменами, проблема соціально-психологічного клімату в цих структурах, злагодженості, згуртованості співробітників цих організацій, їхньої професійності є досить актуальною.

Обґрунтованість наукових положень та надійність отриманих наукових результатів забезпечується ґрунтовним теоретичним аналізом проблеми

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 357 «29» 02 2024 р.

дослідження, який здійснено з використанням таких методів як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація, інтерпретація наукових даних; загальним дизайном, фаховою організацією дослідження, необхідними і достатніми параметрами вибірки відповідно до виокремлених критеріїв; використанням коректних методів математично-статистичного аналізу отриманих даних та відповідною науковою інтерпретацією.

Дисертаційна робота має чітку структуру, складається з анотацій українською, англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Перший розділ роботи присвячено теоретико-методологічному аналізу проблеми соціально-психологічного клімату, його змісту, структури. Слід позитивно відмітити широкий контекст представлених результатів вітчизняних та зарубіжних вчених Зокрема, з'ясовано, що соціально-психологічний клімат має чотирьох-компонентну структуру і містить когнітивно-гностичний, мотиваційно-ціннісний, емоційно-оцінний, поведінково-діяльнісний компоненти та потрактовується як процес і результат функціонування організації, яка виконує спільну предметну діяльність, має спільні цілі та цінності, узгодженість поведінки та діяльності.

Другий розділ присвячено опису емпіричної моделі дослідження, його етапів, характеристики вибірки, методичного інструментарію, запропоновано авторську модель дослідження особливостей соціально-психологічного клімату в структурах державного управління та місцевого самоврядування. Для з'ясування особливостей соціально-психологічного клімату в структурах державного управління та місцевого самоврядування» дисертанткою залучено 285 осіб, віком від 20 до 60 років, державних службовців з 26 структур органів державного управління та місцевого самоврядування, які відповідають за галузь охорони здоров'я з чотирьох регіонів України (де мешкають 14 943 561 особа). Вибірку розділено на групи за кількома критеріями: рівнем управління органу влади, територіального розташування, віку, статі. За критерієм рівня управління органу влади вибірку розподілено

на дві групи: працівники органів державної влади – 157 осіб та працівники органів місцевого самоврядування – 123 особи; за критерієм територіального розташування вибірку розподілено на чотири групи службовців: схід (109 осіб); південь (90 осіб); північ (35 осіб); захід (51 особа).

Встановлено, що зміст соціально-психологічного клімату організацій органів державного управління та місцевого самоврядування має специфіку. Зокрема, найсуттєвішими у змісті когнітивно–гностичного складника встановлено такі параметри: обізнаність щодо процесів децентралізації влади, професійна компетентність, менеджмент, автономія, слугування добру, інтеграція стилів життя, підприємництво, усвідомлення ефективності управлінської діяльності. У змісті мотиваційно-ціннісного складника найсуттєвішими виявилися соціальні, престижні, прагматичні, власне професійні мотиви; прагнення до вдосконалення, корпоративна культура. Емоційно-оцінний складник характеризується помірно вираженими параметрами ставлення до діяльності у процесі децентралізації влади, високою самооцінкою службовців, помірною згуртованістю колективу. Найсуттєвішими у поведінково-діяльнісному складнику соціально-психологічного клімату організацій встановлено параметри професійного самоздійснення, адаптивності, комунікативного потенціалу, нервово-психічної стійкості, впевненості в собі, помірної конфліктологічної компетентності, часткової ідентифікації з громадою, умовно авторитарним стилем керівництва.

У третьому розділі «Оптимізація соціально-психологічного клімату в структурах державного управління та місцевого самоврядування в процесі впровадження децентралізації в Україні» представлені типи соціально-психологічного клімату в структурах державного управління та місцевого самоврядування встановлено типологічні особливості соціально-психологічного клімату цих організацій, які мають авторські назви: «еталон», «контекст ділової групи», «комунікативність», «гуманістичність», «кар'єра». Також представлено опис програми психологічного супроводу

процесу оптимізації соціально-психологічного клімату організації в структурах державного управління та місцевого самоврядування, яка містить концептуально-цільовий, організаційний-змістовий, критеріально-результативний аспекти. Обґрунтовано психологічні умови оптимізації соціально-психологічного клімату організації та наведено результати її апробації. Загальний висновок дисертації свідчить про те, що усі поставлені на початку дослідження завдання виконані, дисертанткою було досягнуто поставленої в роботі мети.

Науковий доробок автора відображено в 16 публікаціях, серед яких: 6 статей у наукових фахових виданнях, включених до переліку, затвердженого МОН України та міжнародних наукометричних баз даних, 10 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому позитивно вважаємо за можливе звернути увагу здобувачки на окремі дискусійні моменти та зауваження.

1. Стосовно структури роботи. Отримані авторкою результати дослідження, як уже зазначалося, мають практичне значення. На нашу думку, доцільною була б розробка рекомендацій для керівників, психологів організацій (з пропозицією конкретних форм роботи) органів державної влади та місцевого самоврядування тощо.

2. Важливим, в контексті предмета дослідження – необхідним, на нашу думку, було б визначення гіпотези дослідження як складового елемента-засновку, який підлягає емпіричній перевірці та потребує дослідницького підтвердження.

3. Поза належною увагою авторки, на наш погляд, залишилися важливі й чутливі в контексті визначення соціально-психологічного клімату аспекти, пов'язані зі згуртованістю, консолідацією організації, її культурою, зокрема традиційними комунікаціями, алгоритмами взаємодії на кожному з рівнів органів влади, і що ще є більш важливим – з урахуванням специфіки її

функціонування на міжрівневих контекстах. Разом із тим, висловлені зауваження можуть розглядатися як побажання дисертантці стосовно її подальших наукових пошуків та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертація Сімоненко Олени Анатоліївни «Особливості соціально-психологічного клімату у структурах державного управління та місцевого самоврядування», є завершеною науковою працею, в якій отримані науково обґрунтовані результати, спрямовані на розв'язання важливої науково-практичної проблеми, відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. та Накказу МОН України № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12 січня 2017 року.

Дисертаційне дослідження Сімоненко Олени Анатоліївни на тему: «Особливості соціально-психологічного клімату у структурах державного управління та місцевого самоврядування», містить нові теоретичні та практичні результати в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, виконана на належному рівні, відповідно до встановлених вимог та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

РЕЦЕНЗЕНТ:
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології розвитку
факультету психології
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка Андрій ТРОФІМОВ

Підпис засвідчую
Вчений секретар НДЧ
Караульна Н.В.
28.02.2024 р.

Україна * Київський національний університет імені Тараса Шевченка * Ідентифікаційний код 02070944

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 357 ч/12
«28» 02 2024 р.